

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสหสัมพันธ์ (correlation study) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการรับรู้สีกและความเครียดของผู้ติดยาที่กลับมาเสพซ้ำ โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยจากจิตแพทย์โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ ว่าเป็นผู้ที่มีความผิดปกติทางพฤติกรรมและจิตประสาทซึ่งเกิดจากการเสพเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามเกณฑ์การวินิจฉัยของ ICD-10 ผ่านการบำบัดรักษามาแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง และเข้ารับบริการแบบผู้ป่วยในโรงพยาบาลสวนสราญรมย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 115 คน (ค่าเฉลี่ยผู้ติดยาที่กลับมาเสพซ้ำต่อปี ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2551)

กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan อ้างในยูทธ (82) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 90 คน ($P = .05$) ดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างให้เป็นตัวแทนประชากรด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมวิจัยดังนี้

1. ผู้ติดยาที่เข้ารับบริการแบบผู้ป่วยในที่มีอาการทางจิตสงบ ซึ่งได้มาจากข้อมูลในแฟ้มประวัติผู้ติดยาจากการประเมินของจิตแพทย์โดยใช้แบบประเมิน Brief Psychiatric Rating Scale (BPRS) ที่มีคะแนนน้อยกว่า 36 คะแนน และผ่านการบำบัดรักษามาแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง

2. มีการรับรู้ปกติ ซึ่งได้มาจากการประเมินความรู้ความเข้าใจของนักกิจกรรมบำบัดโดยใช้แบบประเมิน Mini Mental Status Exam - Thai 2002 (MMSE-Thai 2002) โดยได้คะแนนจากแบบประเมินมากกว่าหรือเท่ากับ 14 คะแนน ในกรณีที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ได้คะแนนจากแบบประเมินมากกว่าหรือเท่ากับ 17 คะแนน ในกรณีที่เรียนจบประถมศึกษา และได้คะแนนจากแบบประเมินมากกว่าหรือเท่ากับ 22 คะแนน ในกรณีที่เรียนจบสูงกว่าประถมศึกษา จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

3. สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้
4. สนใจและให้ความร่วมมือในการศึกษา

เกณฑ์การคัดออก

ผู้ติศุราที่ไม่สามารถตอบได้ครบทุกข้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 เครื่องมือประเมินรูปแบบการรับรู้ความรู้สึกเพื่อพัฒนาระบบประสาทสำหรับคนไทย (Thai Sensory Profile Assessment : TSPA) ของเทียม ศรีคำจักร์ และคณะ (22) แบ่งการประเมินรูปแบบการรับรู้ความรู้สึกออกเป็น 2 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1: การประเมินความชอบทางการรับรู้ความรู้สึก (Sensory Preferences)

เครื่องมือชุดนี้จะช่วยให้ทราบว่าในชีวิตประจำวัน ผู้รับการทดสอบชอบใช้ประสาทรับความรู้สึกด้านใดเป็นพิเศษ

การประเมินความชอบทางประสาทรับรู้ความรู้สึกในเครื่องมือนี้ ได้แบ่งการรับรู้ความรู้สึกออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการมองเห็น (sight) ด้านการได้ยิน (sound) ด้านการรับรส (taste) ด้านการรับกลิ่น (smell) ด้านกายสัมผัส (touch) และด้านการเคลื่อนไหว (movement)

การประเมินรูปแบบการรับรู้ความรู้สึกในแต่ละด้านประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ ให้เลือกตอบตามความถี่ของความรู้สึกที่เคยเกิดขึ้นเป็นปกติในชีวิตประจำวัน ดังนี้ ไม่เคยหมายถึงไม่เคยรู้สึกชอบ น้อยครั้งหมายถึงนาน ๆ จึงจะรู้สึกชอบสักครั้งหนึ่ง บางครั้งหมายถึงรู้สึกชอบเป็นบางครั้ง บ่อยครั้งหมายถึงรู้สึกชอบเกือบทุกครั้ง ทุกครั้งหมายถึงรู้สึกชอบทุกครั้ง

การให้คะแนนแบบประเมินรับรู้ความรู้สึกชุดที่ 1 คำถามแต่ละข้อจะมีคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้ถูกทดสอบเลือกตอบดังต่อไปนี้

ตอบ	ไม่เคย	ให้	0	คะแนน
	น้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน
	บางครั้ง	ให้	2	คะแนน
	บ่อยครั้ง	ให้	3	คะแนน
	ทุกครั้ง	ให้	4	คะแนน

ชุดที่ 2: การประเมินระดับการรับรู้ความรู้สึก (Sensory Threshold)

เครื่องมือชุดนี้จะช่วยให้ผู้ถูกทดสอบทราบถึง ระดับการรับรู้ความรู้สึกของตนเองว่าอยู่ในระดับ สูง ต่ำ หรือปานกลาง

การประเมินระดับการรับรู้ความรู้สึกในที่นี้ได้แบ่งการรับรู้ความรู้สึกออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการมองเห็น (sight) ด้านการได้ยิน (sound) ด้านการรับรส (taste) ด้านการรับกลิ่น (smell) ด้านกายสัมผัส (touch) และด้านการเคลื่อนไหว (movement)

การประเมินรูปแบบการรับรู้ความรู้สึกในแต่ละด้านประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ โดยให้เลือกตอบตามระดับความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นปกติในชีวิตประจำวันดังนี้

		Low Threshold	High Threshold
ไม่เคย	หมายถึง ไม่เคยเกิดขึ้น	4	0
น้อยครั้ง	หมายถึง นาน ๆ ครั้ง	3	1
บางครั้ง	หมายถึง เกิดขึ้นอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง	2	2
บ่อยครั้ง	หมายถึง เกิดขึ้นอย่างน้อยวันละครั้ง	1	3
ทุกครั้ง	หมายถึง เกิดขึ้นอย่างน้อยวันละหลาย ๆ ครั้ง	0	4

ส่วนที่ 3 แบบวัดความเครียดสำหรับคนไทย (Thai Stress Test : TST) ของสุชีรา ภัทรายุทธวรรธน์ และคณะ (23) เป็นแบบประเมินชนิดเรียงอันดับ (ordinal rating scale) ประกอบด้วย 3 มาตรการ คือ รู้สึกบ่อย ๆ รู้สึกเป็นครั้งคราว และไม่เคยรู้สึกเลย โดยมีข้อความทั้งหมด 24 ข้อ มีข้อความที่มีความหมายทางลบ 12 ข้อ ได้แก่ 1-12 และข้อความที่มีความหมายทางบวก 12 ข้อ ได้แก่ 13-24

เกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 0, 1 และ 3 คะแนนดังนี้

ไม่เคยรู้สึกเลย = 0 คะแนน

รู้สึกเป็นครั้งคราว = 1 คะแนน

รู้สึกบ่อย ๆ = 3 คะแนน

นำคะแนนรวมแต่ละด้านเทียบกับตารางเมทริกดังนี้

คะแนนรวม ด้าน Negative (ข้อ 1-12)	คะแนนรวม ด้าน Positive (ข้อ 13-24)				
	12 - 36	9 - 11	6 - 8	3 - 5	0 - 2
0 - 1	1	2	3	4	5
2 - 3	2	3	4	5	6
4 - 5	3	4	5	6	7
6 - 7	4	5	6	7	8
8 - 36	5	6	7	8	9

การแปลผลคะแนน ทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ภาวะความเครียด 4 ระดับ คือ

กลุ่ม 1	หมายถึง สุขภาพจิตดีมาก (Excellent mental health)
กลุ่ม 2, 3, 4	หมายถึง สุขภาพจิตปกติ (Normal mental health)
กลุ่ม 5, 6	หมายถึง ภาวะเครียดเล็กน้อย (Mild stress)
กลุ่ม 7, 8, 9	หมายถึง ภาวะเครียดมาก (Stressful)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย

1. เครื่องมือประเมินรูปแบบการรับรู้สีกเพื่อพัฒนาระบบประสาทสำหรับคนไทย ของเทียม ศรีคำจักษ์ และคณะ (22) พัฒนาขึ้นในปี พ.ศ. 2550 โดยคณะผู้วิจัยนำไปทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ผ่านการทดสอบโดยวิธีอภิปรายกลุ่ม (expert panel discussion) ของผู้เชี่ยวชาญ 5 สาขาวิชาชีพ ได้แก่ จิตแพทย์ นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัด นักจิตวิทยาคลินิก และนักการศึกษาพิเศษ ซึ่งได้รับการยอมรับเป็นมติเอกฉันท์ ด้านความเชื่อมั่น (reliability) ผ่านการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 5 ภูมิภาคของประเทศไทยจำนวน 387 คน พบว่าค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบซ้ำ (test-retest reliability) ของเครื่องมือชุดที่ 1 มีค่า Intraclass Correlation Coefficient (ICC) อยู่ระหว่าง .78-.85 เครื่องมือชุดที่ 2 มีค่า Intraclass Correlation Coefficient (ICC) อยู่ระหว่าง .55-.75 ค่าความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายใน (internal consistency) ของเครื่องมือชุดที่ 1 มีค่าความสอดคล้องภายใน (α) อยู่ระหว่าง .59-.78 และชุดที่ 2 อยู่ระหว่าง .32-.62

2. แบบวัดความเครียดสำหรับคนไทยของ สุชีรา ภัทรายุตวรรรณ และคณะ (23) พัฒนาขึ้นในปี พ.ศ. 2545 ผ่านการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มศึกษานำร่องจำนวน 60 คน และกลุ่มตัวอย่างสำรวจจำนวน 800 ราย โดยทั้งสองกลุ่มตัวอย่างแยกเป็นกลุ่มคนปกติและผู้ป่วยจิตเวช พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก (discriminant validity) ระหว่างคนปกติและผู้มีปัญหาทางจิตเวชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) จำแนกออกเป็น 2 ด้าน คือ กลุ่มความรู้สีกเชิงลบและกลุ่มความรู้สีกเชิงบวก มีความเชื่อมั่น (reliability) แบบสอดคล้องภายใน (internal consistency) ทั้งฉบับเท่ากับ .84 โดยด้านความรู้สีกเชิงลบและบวกเป็น .83 และ .86 ตามลำดับ และมีความเชื่อมั่นแบบแบ่งครึ่ง (split-half coefficient) ทั้งฉบับเท่ากับ .88 โดยด้านความรู้สีกเชิงลบและบวกเป็น .85 และ .91 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการหลังจากได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมของคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และหลังการอนุมัติจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลสวนสราญรมย์ ว่าไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ สวัสดิภาพ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ถูกวิจัย โดยก่อนดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับให้กลุ่มตัวอย่างทราบ รวมถึงการยินยอมเข้าร่วมการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างด้วยความสมัครใจ กลุ่มตัวอย่างสามารถยุติการเข้าร่วมในการทำวิจัยได้เมื่อต้องการ โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผลกับผู้วิจัย และจะไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ ต่อกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น โดยข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอนดังนี้

1. ระยะเวลาเตรียมการ

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลสวนสราญรมย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อขออนุญาตทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2552 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2553

1.2 ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายพยาบาลประจำหอผู้ป่วยใน ขอข้อมูลประวัติผู้ติดสุราที่กลับมาเสพซ้ำ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ใช้ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ จำนวน 30 คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 90 คน

1.4 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาจากเพิ่มประวัติด้วยตนเองร่วมกับการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากพยาบาลประจำหอผู้ป่วยใน และนัดหมายกับผู้ติดสุราที่กลับมาเสพซ้ำกลุ่มที่ใช้ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเพื่อประเมินรูปแบบการรับรู้สติและความเครียด

1.5 ผลการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ พบว่า เครื่องมือประเมินรูปแบบการรับรู้สติเพื่อพัฒนาระบบประสาทสำหรับคนไทย มีค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบซ้ำของเครื่องมือชุดที่ 1 ค่า ICC อยู่ระหว่าง .72-.89 ชุดที่ 2 ค่า ICC อยู่ระหว่าง .18-.82 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายในของเครื่องมือชุดที่ 1 อยู่ระหว่าง .42-.77 ชุดที่ 2 อยู่ระหว่าง .17-.61 (ตามตาราง 11 ภาคผนวก ค) ส่วนแบบวัดความเครียดสำหรับคนไทย มีความเชื่อมั่นแบบ

สอดคล้องภายในทั้งฉบับเท่ากับ .58 โดยด้านความรู้สึกเชิงลบและบวกเป็น .87 และ .74 ตามลำดับ และมีความเชื่อมั่นแบบแบ่งครึ่งทั้งฉบับเท่ากับ .59 โดยด้านความรู้สึกเชิงลบและบวกเป็น .81 และ .50 ตามลำดับ (ตามตาราง 12 ภาคผนวก ค)

2. ระยะดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยพบกลุ่มผู้ติดสุราที่กลับมาเสพซ้ำกลุ่มตัวอย่าง โดยก่อนทำการประเมินผู้วิจัยแนะนำชื่อ ตำแหน่ง และหน้าที่ความรับผิดชอบ พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัย และให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเซ็นหนังสือยินยอม

2.2 ผู้วิจัยอธิบายคำชี้แจงเครื่องมือประเมินให้กับกลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงขอความร่วมมือกรอกข้อมูลในแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป จากนั้นจึงประเมินรูปแบบการรับความรู้สึกและความเครียดเป็นรายบุคคล

3. ระยะหลังการประเมิน

3.1 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์

3.2 รายงานผลการศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ถูกนำมาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลของรูปแบบการรับความรู้สึกที่ได้จาก เครื่องมือประเมินรูปแบบการรับความรู้สึกเพื่อพัฒนาระบบประสาทสำหรับคนไทย และข้อมูลความเครียดที่ได้จากแบบวัดความเครียดสำหรับคนไทย ของผู้ติดสุราที่กลับมาเสพซ้ำกลุ่มที่ใช้ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือจำนวน 30 คน นำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) (83) และนำเสนอในรูปแบบของความเรียงดังนี้

1.1 เครื่องมือประเมินรูปแบบการรับความรู้สึกเพื่อพัฒนาระบบประสาทสำหรับคนไทย ทำการหาความเชื่อมั่นแบบทดสอบซ้ำ (test-retest) โดยมีระยะเวลาห่างกัน 1 สัปดาห์ และความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายใน (internal consistency) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (cronbach's alpha coefficient)

1.2 แบบวัดความเครียดสำหรับคนไทย ทำการหาความเชื่อมั่นแบบแบ่งครึ่ง (split-half coefficient) และความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายใน (internal consistency) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (cronbach's alpha coefficient)

1.3 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ภายในชั้น (intraclass correlation coefficient หรือ ICC) ในการทดสอบความเชื่อมั่นแบบทดสอบซ้ำ (test-retest reliability) และสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ในการทดสอบความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายใน

1.4 แปลผลการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นอิงตามเกณฑ์ของ Cicchetti and Sparrow (84) ปี ค.ศ. 1981 ซึ่งแบ่งค่าความเชื่อมั่นเป็น 4 ระดับดังนี้

- ค่า ICC อยู่ระหว่าง	.75 – 1.00	หมายถึง ดีเยี่ยม (excellent)
- ค่า ICC อยู่ระหว่าง	.60 – .74	หมายถึง ดี (good)
- ค่า ICC อยู่ระหว่าง	.40 – .59	หมายถึง พอใช้ (fair/moderate)
- ค่า ICC มีค่าน้อยกว่า	.40	หมายถึง ต้องปรับปรุงแก้ไข (poor)

2. ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปที่ได้จากแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ข้อมูลของรูปแบบการรับรู้ความรู้สึกที่ได้จากเครื่องมือประเมินรูปแบบการรับรู้ความรู้สึกเพื่อพัฒนาระบบประสาทสำหรับคนไทย และข้อมูลความเครียดที่ได้จากแบบวัดความเครียดสำหรับคนไทย ของผู้ติดสุราที่กลับมาเสพซ้ำกลุ่มตัวอย่างจำนวน 90 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและนำเสนอในรูปแบบของตารางและความเรียงดังนี้

2.1 วิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics)

2.2 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์และอำนาจพยากรณ์ ระหว่างรูปแบบการรับรู้ความรู้สึกและความเครียด โดยใช้ค่าสมการถดถอยเชิงพหุ (multiple regressions) (83)

2.3 แปลผลการทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อิงตามเกณฑ์ของชัชวาล (85) ซึ่งแบ่งความสัมพันธ์เป็น 5 ระดับดังนี้

- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง	.81 ขึ้นไป	มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง	.61 – .80	มีความสัมพันธ์ระดับสูง
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง	.41 – .60	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง	.21 – .40	มีความสัมพันธ์ระดับพอใช้
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง	น้อยกว่า .20	มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ